

čitati u autobusu, u zrakoplovu i sl. Odlučio bih se za jeftiniji papir, osim za listove slikovnih ilustracija knjige. Time bi se smanjila i cijena knjige. Ili, možda, uz postojeće raskošno izdanje knjige *Putokazi sreće*, zašto ne razmišljati o paralelnom, jednostavnijem izdanju. Uostalom, u izdavačkom svijetu poznata su dvostruka izdanja iste knjige: u raskošnijem izdanju s tvrdim uvezom (*hardcover edition*) te u jeftinijem izdanju s mekanim uvezom (*paperback edition*). Jednom riječju, i načinom tehničke opreme trebalo bi ovu knjigu učiniti pristupačnom što brojnijem čitateljstvu.

Već je poznato da je na knjizi *Putokazi sreće* radio velik tim ljudi: 26 autora (15 teologa i 11 laika) i 77 suradnika (62 laika i 15 teologa). Ipak, svatko tko je bio u tijeku nastajanja ove knjige zna da bez Ivana Vajića ne bi bilo ovoga djela. Na duhovnim krilima, koja je stekao na Kursilju i dijelom na ignacijevskim duhovnim vježbama, Ivan Vajić izgradio je koncepciju ove knjige. A zatim je znao naći prikladne suradnike i od svakoga od njih postići kvalitetu kakvu je zamislio. Neumorno, prodorno, uvjeren da ima poslanje, misiju, poput biblijskog proroka, Ivan Vajić nije znao za odmor sve dok knjiga nije bila dovršena. U zgodno i nezgodno vrijeme (usp. 2 Tim 4,2) nazivao je, posjećivao, uvjeravao... raznovrsne svoje suradnike o važnosti i potrebi jednog takvog djela. Knjiga *Putokazi sreće* jest stoga ponajprije djelo menadžera, ekonomista, autora svjetski priznatog priručnika iz ekonomije, nositelja nagrade HAZU... prof. dr. sc. Ivana Vajića. On pak sâm, taj angažirani kršćanski laik, ovaj govor o njegovim zaslugama prokomentirao bi veoma kratko, nekako ovako: »To je djelo Duha Svetoga.«

Pero Vidović

Jenny Thompson, *Vodič za rad s djecom i učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama*, Educa, Zagreb, 2016, 163 str.

Vodič za rad s djecom i učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (izvorno: *The Essential Guide to Understanding Special Education Needs*) napisala je britanska pedagoginja Jenny Thompson. Autorica je viši predavač na studiju pedagogije pri Sveučilištu Derby u Velikoj Britaniji. Ujedno je i koordinator za studente s posebnim potrebama. Ovom je knjigom obuhvatila najčešće posebne odgojno-obrazovne potrebe s kojima se susrela tijekom višegodišnjeg rada s djecom i studentima te ih podrobno analizirala i ponudila savjete koji će nastavnicima olakšati rad.

Djelo se sastoji od uvoda u problematiku, devet poglavlja u kojima se pojedinačno obrađuju posebne odgojno-obrazovne potrebe učenika te na samom kraju rječnika i kazala. Autorica je u svakom od devet poglavlja detaljno obradila određenu posebnu odgojno-obrazovnu potrebu pozivajući se na izvršena istraživanja i vlastito iskustvo. Opsežnim korištenjem literature iznosila je znanstvene i praktične podatke, dok je preciznim pitanjima navodila čitatelja na preispitivanje vlastita znanja i načina rada.

U uvodu autorica je navela statističke podatke o prisutnosti djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama u Engleskoj. Objasnila je kako je svojom knjigom htjela olakšati njihov ulazak u školski sustav, odnosno, pripremiti nastavnike na rad s takvom djecom, čime bi rezultati njihova školovanja bili znatno bolji. Kako je napisala, »knjiga želi biti praktičan i prijateljski priručnik za upotrebu u školi« (str. 12). Posebno je naglašavala što ranije prepoznavanje odgojno-obrazovnih potreba u djeteta, kako bi ono na vrijeme dobilo odgova-

rajući tretman u školi. Na kraju, objasnila je kako knjiga ne uvjetuje čitanje svojim redosljedom poglavlja. Drugim riječima, izuzev prvog i drugog, sva se ostala poglavlja mogu koristiti po potrebi tako da čitatelj brzo pronalazi ono što mu je u radu potrebno.

Prvo i drugo poglavlje naslovljeni su *Povijest posebnih odgojno-obrazovnih potreba/modeli invaliditeta i Prepoznavanje posebnih odgojno-obrazovnih potreba i uloga koordinatora za posebne odgojno-obrazovne potrebe*. Jasno je zašto autorica preporučuje čitanje prvo tih poglavlja: nastavnik se ne može uspješno baviti djetetom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama ako iste ne može prepoznati. Usto, poželjno je da poznaje proces mijenjanja zakonskog okvira za rad s takvom djecom. Ponuđen je detaljan prikaz zakona koji su prethodili današnjemu okviru postupanja s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama.

Ostala poglavlja naslovljena su prema dijagnozama o kojima govore. Redom, autorica se bavi deficitom pažnje/hiperaktivnim poremećajem, socijalnim, emocionalnim i teškoćama ponašanja, disleksijom, dispraksijom, poremećajima iz autističnog spektra, oštećenjima sluha i oštećenjima vida. Svako poglavlje započinje nabranjem najvažnijih točaka o kojima će biti riječ, nakon čega slijedi sažetak. U glavnom dijelu teksta ponudeno je objašnjenje dijagnoze o kojoj će biti riječ prije nego što se krene na daljnja savjetovanja. Zahvaljujući tomu, čitatelj već u prvih nekoliko stranica može zaključiti hoće li dobiti odgovore na svoja pitanja.

Poglavlja su obrađivana veoma raznoliko. Autorica uz glavni tekst vješto ubacuje dodatne isječke kojima obogaćuje svoje tvrdnje. Konkretno, u svakom poglavlju nudi kategorije poput »Zašto ne isprobati ovo« (u kojima poziva čitatelja da razmisli o široj slici svojega

rada i uključi ponudene novitete u isti), »Najbolji savjet« (izdvojeni tekst kojim se vrlo sažeto nudi rješenje za određeni problem), »Razmišljajući o praksi« (autorica prepričava svoje ili tuđe iskustvo u radu s dijagnozom o kojoj se govori u poglavlju) i »Razmotrite sljedeće« (fond pitanja kojima se provjerava čitateljevo mišljenje o prepričanom iskustvu). Gdjekad poglavlja imaju posebno izdvojen dio teksta, »Najbolji savjeti za učitelje«, ako je autorica smatrala da treba posebno naglasiti određene prethodno iznesene zaključke.

Tekst prati i zanimljiv likovni sadržaj. Uglavnom je riječ o shemama ili slikovnim prikazima koji dodatno pojašnjavaju teze ili rješenja. Njima se na opširan vizualan način prikazuju podatci istraživanja ili metode rada s određenim odgojno-obrazovnim potrebama. Svaki slikovni prikaz nadovezuje se na tekst, ne odskače od teme i referira se na korištenu literaturu. Drugim riječima, ponudeni slikovni prikaz u svakom je pogledu koristan za temu te se nikako ne može govoriti o tome da samo popunjava prostor.

Na kraju svakog poglavlja autorica iznosi zaključak. Uglavnom je riječ o nekoliko rečenica kojima sumira najvažnije i nudi upute za daljnji rad. Zaključak ima dvojaku ulogu: osim što govori nastavniku kako pristupiti djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, pojašnjava mu i kako sebi olakšati posao. Druga je stavka veoma bitna jer se većina nastavnika boji velike količine dodatnog posla kada sazna da će imati učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, u što ga autorica uspješno razuvjerava.

Korištena literatura je, kao što je već spomenuto, veoma opsežna. Thompson na kraju svakog poglavlja navodi literaturu koja joj je pomogla u pisanju. Riječ je o knjigama, člancima, zakonskim dokumentima i internetskim stranicama.

Potonje se znaju pronaći i u glavnom dijelu teksta. Uglavnom se to događa ako autorica želi odmah ponuditi čitatelju dodatne informacije o tezi iz prethodnog odlomka ili ako sama ne nudi opsežan uvod u problematiku pa upućuje na stranicu na kojoj se isti može pronaći. Međutim, ta kategorija, naslovljena *Korisna web-stranica*, ni na koji način ne ometa tok čitanja niti prekida nit izlaganja.

Nakon obrade devet dijagnoza, na kraju knjige nalaze se rječnik i kazalo. Rječnik donosi pojašnjenja određenih nepoznatih riječi ili skraćenica koje su korištene u prethodnim poglavljima. S obzirom na to da postoje pojmovi s kojima se neki čitatelji mogu prvi put sresti, dobro je znati da postoji dio knjige u kojem se nude definicije takvih termina. Kazalo, pak, služi za lakšu pretragu određenih termina koji su korišteni u knjizi.

Vodič za rad s djecom i učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama Jenny Thompson kvalitetno je djelo koje će svakomu čitatelju ponuditi detaljan i opsežan uvid u najčešće posebne odgojno-obrazovne potrebe. Važno je naglasiti kako ova knjiga nije upućena isključivo nastavnicima i pedagogima. Naime — kao što i sam naslov sugerira — riječ je o djelu koje je u podjednakoj količini pristupačno i roditeljima djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. Autorica se rijetko obraća isključivo nastavnicima i pedagogima te se može shvatiti kako je djelo pisano i za roditelje takve djece. Neovisno traži li zbog djeteta ili učenika, čitatelj će sigurno pronaći odgovor na svoje pitanje, pojašnjenje dijagnoza ili savjet za daljnji rad. To smatram najvećom kvalitetom knjige Jenny Thompson.

Filip Brčić